

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny z fizyki w klasie 8

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował zakres wiedzy i umiejętności objętych podstawą programową z fizyki w zakresie materiału obowiązującego w klasie VII,
- 2) wykorzystuje wiadomości w sytuacjach nietypowych i problemowych,
- 3) dokonuje analizy i interpretacji zjawisk i procesów fizycznych,
- 4) biegle postępuje się językiem przedmiotu,
- 5) umie samodzielnie opisać doświadczenia i wyciągnąć z nich wnioski świadczące o szerszym zainteresowaniu przedmiotem
- 6) sprostał wymaganiom na niższe oceny.

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
I. ELEKTROSTATYKA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości • postępuje się pojęciem ładunku elektrycznego; odróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne) • wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku • postępuje się pojęciami: przewodnik jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolator jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać • odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady • postępuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego • wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu • współpracuje w zespole podczas 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych • opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; ilustruje to na przykładach • opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji) • postępuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: $e \approx 1,6 \cdot 10^{-19} \text{C}$ • postępuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji) • opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej • porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne • wykazuje, że 1 C jest bardzo dużym ładunkiem elektrycznym (zawiera $6,24 \cdot 10^{18}$ ładunków elementarnych: $1 \text{ C} = 6,24 \cdot 10^{18} e$) • analizuje zjaw. elektrostatyczne • rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarnego; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postępuje się pojęciem dipolu elektrycznego do wyjaśnienia skutków indukcji elektrostatycznej • realizuje własny projekt dotyczący zjawiska elektrostatyki • rozwiązuje zadania złożone, nietypowe, dotyczące zjawiska elektrostatyki

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>przeprowadzenia obserwacji i doświadczeń, przestzegając zasad bezpieczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące teorii i doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie • posługuje się pojęciem jonu; wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy – jon ujemny • doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady • informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości • stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego • opisuje budowę oraz zasadę działania elektroskopu; posługuje się elektroskopem • opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna) • podaje przykłady skutków i wykorzystania indukcji elektrostatycznej • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych, - doświadczenie wykazujące, że przewodnik można naelektryzować, - elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego, <p>korzystając z ich opisów i przestzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyodróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciem elektronów swobodnych; wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izolatorach elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory • wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzonych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi • wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zubożenie zgromadzonego na nim ładunku elektrycznego • opisuje działanie i zastosowanie pióronożonu • projektuje i przeprowadza: <ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie ilustrujące właściwości ciał naelektryzowanych, - doświadczenie ilustrujące skutki indukcji elektrostatycznej, <p>krytycznie ocenia ich wyniki; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące teorii i doświadczeń • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących teorii i doświadczeń 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<ul style="list-style-type: none"> ozwija postępowanie dotyczące teorii elektostatyki 	<p>ności tekstu: Gdzie wykorzystuje się elektryzowanie ciał)</p>	
II. PĄD ELEKTRYCZNY			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego przeprowadza doświadczenie modelowe ilustrujące, czym jest natężenie prądu, korzystając z jego opisu posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A) posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; wyjaśnia, jak włącza się je do obwodu elektrycznego (amperomierz szeregowo, woltomierz równolegle) wymienia formę energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich przykłady wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu rozpoznaje zależność osnącą bądź malejącą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia jednostkowego ładunku w obwodzie; stosuje jednostkę napięcia (1 V) opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekój przewodnika rozróżnia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego odbiornika, mierników i wyłączników; posługuje się symbolami graficznymi tych elementów posługuje się pojęciem oporu elektrycznego jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu (1 Ω). stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; stosuje w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego przelicza energię elektryczną wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie; oblicza zużycie energii elektrycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne porównuje ruch swobodnych elektronów w przewodniku z ruchem elektronów wtedy, gdy do końców przewodnika podłączymy źródło napięcia rozróżnia węzły i gałęzie; wskazuje je w obwodzie elektrycznym doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiar napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego przez niego prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyf znaczących wynikającej z dokładności pomiarów stosuje w obliczeniach zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyf znaczących wynikającej z dokładności danych posługuje się pojęciem oporu właściwego oraz tabelami wielkości fizycznych w celu odnalezienia jego wartości dla danej substancji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) wykazujące zależność $R = \rho \frac{l}{S}$; krytycznie ocenia jego wynik; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla jego wyniku; formułuje wnioski sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia $I(U)$ ilustruje na wykresie zależność napięcia od czasu w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań ozwija zadania złożone, nietypowe (lub problemowe) dotyczące teorii elektostatyki i prądu elektrycznego (w tym związane z obliczaniem kosztów zużycia energii elektrycznej) realizuje własny projekt związany z teorią elektostatyki i prądu elektrycznego (inne niż opisany w podręczniku)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu</p> <ul style="list-style-type: none"> współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa oświadcza prosto (bardzo łatwo) zadania dotyczące teście oddziaływania prądu elektrycznego 	<p>dowolnego odbiornika</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych wyjaśnia różnicę między prądem stałym i prądem przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym; podaje podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy opisuje skutki przewożenia dostaw energii elektrycznej do urządzeń o kluczowym znaczeniu oraz rolę zasilania awaryjnego przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki, łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówka), amperomierza i woltomierza, bada zależność natężenia prądu od odległości od odbiornika (żarówka) przy tym samym napięciu oraz zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i odległości od źródła, z jakiego jest wykonany, wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wynik, najważniejsze punkty i sposób 	<p>analizuje i porównuje wartości oporu właściwego różnych substancji</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zależność napięcia od czasu w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań; posługuje się pojęciem napięcia skutecznego; wyjaśnia rolę zasilacza stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V oświadcza zadania (lub problemy) bardziej złożone, dotyczące teście oddziaływania prądu elektrycznego posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących teście oddziaływania prądu elektrycznego realizuje projekt: Żarówka czy świetlówka (opisany w podręczniku) 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień doby	Stopień badz doby
	<p>postępowania, wskazuje ołę użytych przyządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub przepowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyf znaczących wynikającej z dokładności pomiaów, formułuje wnioski na podstawie tych wyników)</p> <ul style="list-style-type: none"> ozwiązuje poste zadania (lub problemy) dotyczące teściozdziału Pąd elektryczny (ozpoznaje proporcjonalność postępowania na podstawie wykresu, przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przepowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyf znaczących wynikającej z danych) 		
III. MAGNETYZM			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu postoliniowego przewodnika z pądem postępuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie pąd elektryczny, zachowuje się jak magnes wskazuje oddziaływanie magnetyczne jako podstawę działania silników elektrycznych; podaje przykłady wykorzystania silników elektrycznych wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); postępuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne; stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów na materiały magnetyczne opisuje właściwości ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje oddziaływanie elektrostatyczne i magnetyczne wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; postępuje się pojęciem domen magnetycznych stwierdza, że linie, wzdłuż których igła kompasu lub opłki układają się wokół postoliniowego przewodnika z pądem, mają kształt współśrodkowych kołków opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (egutałubypawoskętnej, egutałupawej dłoni, na podstawie ułożenia ształek oznaczają- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> projektuje i buduje elektomagnes (inny niż opisany w podręczniku); demonstruje jego działanie, przestzegając zasad bezpieczeństwa ozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące teściozdziału Magnetyzm (w tym związane z analizą schematów urządzeń zawierających elektomagnes) realizuje własny projekt związany z teściozdziału Magnetyzm

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>przebiegając zasad bezpieczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dane (bardzo łatwe) zadania dotyczące teorii i doświadczeń Magnetyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje doświadczenie Oerstedta; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia • doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną • opisuje wzajemne oddziaływanie przewodników, w tym płynięcie prądu elektryczny, i magnesu stałego • opisuje jakościowo wzajemne oddziaływanie dwóch przewodników, w tym płynięcie prądu elektryczny (wyjaśnia, kiedy przewodniki się przyciągają, a kiedy odpychają) • opisuje budowę i działanie elektromagnesu • opisuje wzajemne oddziaływanie elektromagnesów i magnesów; podaje przykłady zastosowania elektromagnesów • posługuje się pojęciem siły magnetycznej (elektrodynamicznej); opisuje jakościowo, od czego ona zależy • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne, – bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu postoliniowego przewodnika z prądem, – bada oddziaływanie magnesów stałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem, – bada zależność magnetycznych właściwości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz liczby zwojów i natężenia prądu płynącego przez zwoje, <p>korzystając z ich opisów i przebiegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne</p>	<p>zjawisk i prądów – metoda linii S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kotowego lub zwojnicy</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje działanie dzwonka elektromagnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę • wyjaśnia, co to są paramagnetyki i diamagnetyki; podaje ich przykłady; przeprowadza doświadczenie wykazujące oddziaływanie magnesu na diamagnetyk, korzystając z jego opisu; formułuje wniosek • ustala kierunek i zwrot działania siły magnetycznej na podstawie reguły lewej dłoni • opisuje budowę silnika elektrycznego prądu stałego • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – demonstruje działanie siły magnetycznej, bada, od czego zależą jej wartość i zwrot, – demonstruje zasadę działania silnika elektrycznego prądu stałego, korzystając z ich opisu i przebiegając zasad bezpieczeństwa; formułuje wnioski na podstawie wyników przeprowadzonych doświadczeń • odczytuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące teorii i doświadczeń Magnetyzmu • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień doby	Stopień badzodoby
	<p>i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników</p> <ul style="list-style-type: none"> • ozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące teścieozdziału Magnetyzm 	<p>teścieozdziału Magnetyzm (w tym tekstu: <i>Właściwości magnesów i ich zastosowania</i> zamieszczonego w podręczniku)</p>	
IV. DGAŃ I FALE			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ucho okesowy wahadła; wskazuje położenie ównowagi i amplitudę tego uchu; podaje przykłady uchu okesowego w otaczającej zeczywistości • postępuje się pojęciami okesu i częstotliwości waz z ich jednostkami do opisu uchu okesowego • wyznacza amplitudę i okesdgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu • wskazuje dgające ciało jako źródło fali mechanicznej; postępuje się pojęciami: amplitudy, okesu, częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej zeczywistości • stwierdza, że źródłem dźwięku jest dgające ciało, a do jego ozcho-dzenia się potrzebny jest ósodek (dźwięk nie ozchodzi się w późni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej zeczywistości • stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, pędkością, częstotliwością i okesem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; poównuje watośc pędkości fal dźwiękowych w óznych ósodkach, korzystając z tabeli tych watości • wymienia odzaje fal elektomag-netycznych: adiowe, mikofale, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje ucho dgający (dgania) ciała pod wpływem siły spężystości; wskazuje położenie ównowagi i amplitudę dgań • postępuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych dgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu ($f = \frac{n}{t}$) i na tej podstawie określa jej jednostkę ($1 \text{ Hz} = \frac{1}{s}$); stosuje w obliczeniach związki między częstotliwością a okesem dgań ($f = \frac{1}{T}$) • doświadczalnie wyznacza okes i częstotliwość w uchu okesowym (wahadła i ciężarka zawieszona na spężynie); bada jakościowo zależność okesu wahadła od jego długości i zależność okesu dgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów waz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zgodnie z zasadami zaokrąglania, zachowaniem liczby cyf znaczących wynikającej z dokładności pomiarów; formułuje wnioski • analizuje jakościowo przemiany energii kinetycznej i energii potencjalnej spężysto- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postępuje się pojęciami: wahadła matematycznego, wahadła spężynowe-go, częstotliwości dgań własnych; odróżnia wahadła matematyczne od wahadła spężynowego • analizuje wykresy zależności położenia od czasu w uchu dgającym; na podstawie tych wykresów poównuje dgania ciał • analizuje wykres fali; wskazuje oraz wyznacza jej długość i amplitudę; poównuje fale na podstawie ich ilustracji • omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranych instrumentach muzycznych • podaje wzór na natężenie fali oraz jednostkę natężenia fali • analizuje oscylogramy óznych dźwięków • postępuje się pojęciem poziomu natężenia dźwięku waz z jego jednostką (1 dB); określa pogię słyszalności i bólu oraz poziom natężenia hałasu szkodliwego dla zdrowia • wyjaśnia ogólną zasadę działania radia, telewizji i telefonów komórkowych, korzystając ze schematu przesyłania fal elektromagnetycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane w podręczniku) w celu zbadania, od czego (i jak) zależą, a od czego nie zależą okes i częstotliwość w uchu okesowym; opracowuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia; formułuje wnioski i prezentuje efekty przeprowadzonego badania • ozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące teścieozdziału <i>Dgania i fale</i> • realizuje własny projekt związany z teścieozdziału <i>Dgania i fale</i> (inne niż opisany w podręczniku)

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe, rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – demonstruje uchyłki światła z zawieszonych na sznurku lub nici; wskazuje położenie ogniska i amplitudę drgań, – demonstruje powstawanie fali na sznurku i w wodzie, – wytwarza dźwięki i wykazuje, że do odczucia dźwięku potrzebny jest ośrodek, – wytwarza dźwięki; bada jakościowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań, • korzysta z ich opisów; opisuje przebieg doświadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski • wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu; rozpoznaje zależność osnącą i zależność malejącą na podstawie danych z tabeli • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa • rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące teorii drgań i fali 	<p>światła w uchyłkach; podaje przykłady promieniowania podczerwonego, rentgenowskiego i gamma w otaczającej rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia na schematycznym wykresie zależności położenia od czasu w uchyłkach; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań • opisuje odczucie dźwięku jako przeniesienie energii bez przeniesienia materii • posługuje się pojęciem prędkości odczucia dźwięku; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub okresem) fali: $v = \lambda \cdot f$ (lub $v = \frac{\lambda}{T}$) • stosuje w obliczeniach związki między okresem, częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami • doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzystaniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego • opisuje mechanizm powstawania i odczucia dźwięku w powietrzu • posługuje się pojęciami energii i natężenia fali; opisuje jakościowo związek między energią fali a amplitudą fali • opisuje jakościowo związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali • odróżnia dźwięki słyszalne, ultrasłyszalne i infrasłyszalne; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu • doświadczalnie obserwuje oscylogramy 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące teorii drgań i fali • posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących teorii drgań i fali • realizuje projekt: Prędkość i częstotliwość dźwięku (opisany w podręczniku) 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>dźwięków z wykorzystaniem różnych technik</p> <ul style="list-style-type: none"> • stwierdza, że źródłem fal elektromagnetycznych są ładunki elektryczne oraz pęd, którego natężenie zmienia się w czasie • opisuje poszczególne oddziaływanie fal elektromagnetycznych; podaje odpowiadające im długości i częstotliwości fal, korzystając z diagramu przedstawiającego widmo fal elektromagnetycznych • wymienia cechy wspólne i różnice w przechodzeniu się fal mechanicznych i elektromagnetycznych; podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni; porównuje wybrane fale (np. dźwiękowe i świetlne) • rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące oddziaływania i fali (policzenie wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zgodnie z zasadami zaokrąglania, z zachowaniem liczby cyfr znaczących wynikającej z danych) 		
V. OPTYKA			
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; różniczy oddziaływanie światła (naturalne i sztuczne) oraz oddziaływanie wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna) • ilustruje na przykładzie przechodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady postępowania światła w ośrodku jednorodnym • opisuje mechanizm powstawania cienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje przechodzenie się światła w ośrodku jednorodnym • opisuje światło jako oddziaływanie fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni • przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia • opisuje zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przesyłania informacji; porównuje wartość prędkości światła w ośrodkach przezroczystych • wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska • projektuje i przeprowadza 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zagadkowe zjawiska optyczne występujące w przyrodzie (np. tęcza, błękit nieba, widmo Bockenu, halo) • opisuje wykorzystanie zwierciadeł i soczewek w przyrządach optycznych (np. mikroskopie, lunecie) • rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące oddziaływania światła • realizuje własny projekt związany

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<p>i półcienia jako konsekwencje postoliniowego odchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej zeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje zjawiska odbicia i załamania światła; podaje przykłady odbicia i załamania światła w otaczającej zeczywistości • rozróżnia zwierciadła płaskie i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej zeczywistości • posługuje się pojęciami osi optycznej i pomienia kryzowego zwierciadła; wymienia cechy obrazów wirtualnych przez zwierciadła (pożone lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot) • rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozorny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co przedmiot • opisuje światło laserowe jako jedno-błonne i ilustruje to białym światłem w pyłku; porównuje przebiegi światła jednobłonnego i światła białego przez pryzmat • rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi optycznej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej zeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania • opisuje bieg promienia ilustrowany powstawaniem obrazów wirtualnych i rzeczywistych przez soczewki, znając położenie ogniska • posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako iloczynu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> – obserwuje bieg promienia światła i wykazuje przekazywanie energii przez światło, 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje związek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia • opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni wypukłej • analizuje bieg promienia wychodzących z punktu w różnych kierunkach, a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego i zwierciadła sferycznych; opisuje i ilustruje zjawisko odbicia od powierzchni sferycznej • opisuje i konstruuje graficznie bieg promienia ilustrowany powstawaniem obrazów wirtualnych wirtualnych przez zwierciadła płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pożony, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy – pozorny • opisuje skupianie się promienia w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciami ogniska i ogniskowej zwierciadła • podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej zeczywistości • opisuje i konstruuje graficznie bieg promienia ilustrowany powstawaniem obrazów wirtualnych i rzeczywistych wirtualnych i rzeczywistych przez zwierciadła sferyczne, znając położenie ogniska • opisuje obrazy wirtualne przez zwierciadła sferyczne (podaje trzy cechy obrazu) • posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako iloczynu wysokości obrazu i wysokości przedmiotu • opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków o różnych gęstościach 	<p>doświadczenie potwierdzające ostateczność kątów padania i odbicia; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczenia; prezentuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje bieg promienia odbitych od zwierciadła wypukłego; posługuje się pojęciem ogniska zwierciadła wypukłego • podaje i stosuje związek ogniskowej promienia kryzowego (w przybliżeniu $f = \frac{1}{2} \cdot r$); wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promienia świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieniową równoległą do osi optycznej) • przewiduje rodzaj i położenie obrazu wirtualnego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła • posługuje się pojęciem powiększenia obrazu jako iloczynu odległości obrazu od zwierciadła i odległości przedmiotu od zwierciadła; podaje i stosuje wzory na powiększenie obrazu (np.: $p = \frac{h_2}{h_1}$ i $p = \frac{v}{x}$); wyjaśnia, kiedy: $p < 1$, $p = 1$, $p > 1$ • wyjaśnia mechanizm odczepienia światła w pyłku, posługując się związkiem między prędkością światła a długością fali świetlnej w ośrodkach i odwołując się do widma światła białego • opisuje zjawisko powstawania tęczy 	<p>z teści o z działu Optyka</p>

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
<ul style="list-style-type: none"> - obserwuje powstawanie obszarów cienia i półcienia, - bada zjawiska odbicia i osłabienia światła, - obserwuje obrazy wytworzone przez przedmiot płaskie, obserwuje obrazy wytworzone przez przedmioty rzeczywiste, - obserwuje bieg promienia światła po przejściu do innego ośrodka w zależności od kąta padania oraz przejście światła jednobławnego i światła białego przez pryzmat, - obserwuje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, - obserwuje obrazy wytworzone przez soczewki skupiające, korzystając z ich opisu i przestępując zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg doświadczenia (wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń); formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia • wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestępując zasad bezpieczeństwa • rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące tematyki Optyka 	<ul style="list-style-type: none"> prędkości oraz zwichnięcia się światła; wskazuje kierunek załamania; postępuje się pojęciem kąta załamania • podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo) • opisuje światło białe jako mieszaninę barw; ilustruje to oszczędzeniem światła w pryzmacie; podaje inne przykłady oszczędzenia światła • opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, postępując się pojęciami ogniska i ogniskowej; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne • wyjaśnia i stosuje odwrotność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) • wysnuje konstrukcyjne obrazy wytworzone przez soczewki; rozróżnia obrazy: rzeczywiste, pozorne, proste, odwrócone; porównuje wielkość przedmiotu z wielkością obrazu • opisuje obrazy wytworzone przez soczewki (wymienia trzy cechy obrazu); określa odległość obrazu w zależności od odległości przedmiotu od soczewki • opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce, korzystając ze schematycznego rysunku przedstawiającego budowę oka; postępuje się pojęciem akomodacji oka • postępuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku • przeprowadza doświadczenia: <ul style="list-style-type: none"> - demonstruje zjawisko 	<ul style="list-style-type: none"> • postępuje się pojęciem zdolności skupiającej soczewki wraz z jej jednostką (1 D) • postępuje się pojęciem powiększenia obrazu jako ilorazu odległości obrazu od soczewki i odległości przedmiotu od soczewki; podaje i stosuje wzory na powiększenie obrazu (np.: $p = \frac{h_2}{h_1}$ i $p = \frac{v}{u}$); stwierdza, kiedy: $p < 1$, $p = 1$, $p > 1$; porównuje obrazy w zależności od odległości przedmiotu od soczewki skupiającej i rodzaju soczewki • przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie) • postępuje się pojęciami astygmatyzmu i daltonizmu • rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące tematyki Optyka • postępuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących tematyki Optyka (w tym tekstu: Zastosowanie prawa odbicia i prawa załamania światła zamieszczonego w podręczniku) 	

Stopień dopuszczający	Stopień dostateczny	Stopień dobry	Stopień bardzo dobry
	<p>postoliniowego odchodzenia się światła,</p> <ul style="list-style-type: none"> – skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko, – demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych, – demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków, – demonstruje odczyszczenie światła w pryzmie, – demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek, – otrzymuje za pomocą soczewki skupiającej obraz przedmiotu na ekranie, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące oddziaływania Optyka 		

